

MÉSZÁROS KÁLMÁN

A NAGYIDAI CSALÁD II. RÁKÓCZI FERENC SZOLGÁLATÁBAN

Az Ugocsa és Máramaros vármegyékben birtokos Nagyidai família tagjai nem játszottak elsőrendű szerepet hazánk történelmében, de példásan rendbetett családi levéltárukra Komáromy András már a múlt században felhívta a történészek figyelmét. A Századok hasábjain 1888-ban megjelent ismertetésben¹ az akkor Nagyidai Ferenc (Ugocsa vármegye korábbi tiszti főügyésze) tulajdonában Verbőcön lévő levéltárból Komáromy kivonatosan közölte a mohács előtti okleveleket, és utalt a későbbi korok anyagának jelentőségére is. A kuruc szabadságharcot illetően a következőket emelte ki: „A gyűjteménynek a XVIII. századra vonatkozó oklevelei közül néhány darab a Rákóczy-korszak ismeretéhez szolgáltat becses adalékokat. — Nagy-Idai Ferencz a fejedelemnek főkonyhamestere volt s fenmaradt egy pár érdekes levele atyjához.”²

Az 1888-as állapothoz képest a levéltárat veszteség nem érte, tíz évvel később ugyanis Nagyidai Ferenc és Zsigmond az Országos Levéltárban helyezték el állandó megőrzésre.³ Az iratokat — immár levéltári fogalmazóként — Komáromy András vette át 1898 szeptemberében, és ugyanő rendezte is az anyagot.⁴ Jelen közlemény főként ezen forrásokra és néhány más könyvészeti adatra támaszkodik.

A nagymúltú, de a két említett megye kereteiből ki nem emelkedő család tagjai közül négy testvér játszott szerepet a kuruc felkelés alatt: az 1664-ben Máramaros vármegyei szolgabírótságot viselt Nagyidai István⁵ és Zöldi Anna három fia: Ferenc, Mihály és Sámuel, valamint leányuk, Anna.⁶

A legidősebb fiú, Ferenc 1704-ben huszti veredarius (segédpostamester) volt, elmaradt fizetésének megadására 1705. május 24-én maga Rákóczi utasította Mára-

1 Komáromy András: A Nagy-Idai család leveles ládája. In: Századok, 22. (1888) 740–749. p.

2 Uo. 749. p.

3 A Magyar Országos Levéltár (= MOL) irattárában megvan a levéltárba kerülésre vonatkozó ügyirat: Y 1 I. 221/1898. Nagyidai család örök letéte. Ennek első darabját közlöm: FÜGGELÉK I.

4 Komáromy jelentései a fenti ügyiratszám alatt szintén megtalálhatók.

5 Joódy Pál: Máramaros vármegye 1749–1769. évi nemesség vizsgálata. Máramarossziget, 1943. 148. p.

6 A család leszármazását két genealógiai tábla mutatja: FÜGGELÉK III–IV.

maros vármegyét.⁷ A fejedelem ekkor már mint főkonyhamesterét vette pártfogásába Nagyidai Ferencet, akinek szolgálati éve 1705. január 1-jével kezdődött az udvarnál. Főkonyhamesteri fizetését 300 rénes forintban és 6 sing posztóban határozta meg Ottlyk György főudvarmester.⁸ Ebből az időből fennmaradt egy — Komáromyt idézve — valóban „érdekes levele” édesapjához.⁹ Ebben arra kéri, hogy távollétében viseljen gondot gazdaságára, gyermekeit járassa iskolába. Beszámol húga kiházasítási tervéről is: öccsével együtt úgy döntöttek, hogy Ráthonyi Jánoshoz adják feleségül, bár Újhelyi Ferenc is kérőül lépett fel. Megható a testvéri szeretet, amellyel kishúguk további sorsát intézték: Újhelyi Ferencet azért nem nézték jó szemmel, mert anyja és annak testvérei mellett Annának biztosan nem lenne jó dolga, ahogyan Szécsényi Mihálynénak sincs.¹⁰

A levélben utalásszerűen szereplő fiatalabb fivér, aki ekkor szintén a fejedelmi táborban tartózkodott, Nagyidai Sámuel, a kapososok kompániás kapitánya volt.¹¹ A kapososok Rákóczi udvari hadai között egy reprezentatív elitszázadot alkottak, nevüket pedig a köpönyegüket összefogó ezüstcsatról kapták.

A harmadik fivér, Nagyidai Mihály a családi birtokon maradt, és 1709-ben Máramaros vármegye szolgabírájaként szerepelt.¹²

Nagyidai Anna Ráthonyi János felesége lett még 1705-ben. Ráthonyi a Szentiványi János által vezényelt udvari palotásezred kompániás kapitánya volt, és Görgey várának védelmével, 1708 elején bekövetkezett hősi halálával tette ismertté nevét.¹³

7 II. Rákóczi Ferenc fejedelem levelei Máramaros vármegyéhez. Közli: -R -R. [Bánkúti Imre szerint — I. köv. i. m. 9. p. 3. jz. — Komáromy András.] In: Történelmi Tár, Új foly. 9. (1908) 588. p. Kivonatban újra közli *Bánkúti Imre*: Iratok Máramaros vármegye történetéhez 1703–1711. Bp., 1992. 128. p. (Új Történelmi Tár 3.)

8 MOL P 511 Nagyidai család levéltára. 2. cs. évr. ir. 1705. Eredeti konvencionális levél Ottlyk aláírásával és pecsétjével. Léva, 1705. január 1.

9 L.: FÜGGELÉK II.

10 A szöveg genealógiai utalásait nem sikerült pontosan megfejtennem, de valószínű, hogy Újhelyi Ferenc anyja és Szécsényi Mihályné anyósa testvérek voltak, és két másik testvérükkel együtt házsártos vénasszony hírben álltak. Mindenképpen anyós-probléma lehet a háttérben, mert Ráthonyi Jánosnál is azon van a hangsúly, hogy édesanyja igen emberséges, jó asszony. Újhelyi egyébként a szintén Ugocsában törzsökös tiszaujhelyi Újhelyi családból származott.

11 *Lehoczky Tivadar*: Munkács város új monográfiája. Munkács, 1907. 19. p. Munkács város kérvénye Rákóczihoz 1708-ban, melyben panaszaik közt szerepel, hogy Nagyidai Sámuel, a kapososok kapitányát a város költségére szállásolta be az udvarbíró.

12 *Joódy P.*: i. m. i. h.

Rákóczi 1708. június 25-én kelt kiváltságlevelében engedélyezte az özvegy Nagyidai Anna és árvái¹⁴ számára Huszt városában egy kocsmá felállítását és az egész évben való kocsmáltatást.¹⁵ 1708. augusztus 26-án pedig Kis-Marjai Albert prefektust utasította, hogy „néhai Rátonyi özvegyét a huszti kocsmának szabad árúztatásában tartsa meg”.¹⁶

Nagyidai Ferenc főkonyhamesterre 1708. november 12-ről van az utolsó adatom: a fejedelem e napon parancsolta meg Kis-Marjai Albertnek, hogy „Nemzetes Nagy-Idai János [sic! helyesen: Ferenc — M. K.] konyhamesterünknek az aknai proventusból 200 rhénes forintokat adjon”.¹⁷

Miután 1710 végén Zöldi Anna, majd rá öt hónapra férje, Nagyidai István is elhunyt, örökösök 1711. április 4-én Huszt városában megosztottak egymás között.¹⁸ A legidősebb fivér, immár néhai Nagyidai Ferenc helyett özvegye, Jászberényi Borbála¹⁹ és két árvája (kiknek iskoláztatását oly melegen ajánlotta egykor édesapjának), István és Zsuzsanna szerepelnek az osztálylevélben. A két fiatalabb fiú, Mihály és Sámuel maguk írják alá az egyezséget, Nagyidai Anna, ekkor már Vajda Mihályné helyett pedig férje látja el aláírásával és pecsétjével az okmányt.

Ráthonyi János özvegye tehát újra férjhez ment, és e házasságából két gyermeke is született: Vajda Éva és László. Az Ugocsa vármegyei Péterfalván lakó Vajda László 1737-ben édesanyjától, Nagyidai Annától való földjét húsz évre elzálogosította unokatestvérének, a néhai főkonyhamester fiának, Nagyidai Istvánnak és feleségének, Márton Klárának. Ezen záloglevelet fekete viaszba nyomott gyűrűs-peccsével pecsételte meg, ami talán anyja halálát jelzi.²⁰

-
- 13 *Cserei Mihály*: Erdély históriája (1661–1711). S. a. r.: Bánkúti Imre. Bp., 1983. 399. skk.
- 14 Tehát több gyermekük született. Mivel Ráthonyi 1707 őszétől állt az ostromlott Görgény élén, a gyermekek 1706-ban és 1707-ben születhettek. Ezért írtam fentebb, hogy még 1705-ben megkötötték a házasságot.
- 15 Rákóczi Ferenc fejedelem leveleskönyvei, levéltárának egykorú lajstromaival. 1703–1712. Közli Thaly Kálmán. II. köt. (1707–1709.) Bp., 1873. 615. p. (Archivum Rákóczianum I. oszt. II. köt.)
- 16 Uo. 618. p.
- 17 Uo. 622. p.
- 18 MOL P 511 Nagyidai család levéltára. 2. cs. évr. ir. 1711. Eredeti pecsétes osztálylevél.
- 19 Jászberényi István és Budai Klára leánya. L. egy 1680. dec. 5-én kelt osztálylevél 1755. évi másolatát uo. 1. cs. évr. ir. 1680. Jászberényi István felesége már néhainak említve, gyermekeik: Boriska, Krisztina és Zsigmond.
- 20 Uo. 2. cs. évr. ir. 1737. A keltezésből a hónapot nem tudtam kiolvasni, talán november vagy december latinus rövidítése akar lenni. A nap: 28-a.

Ezzel tulajdonképpen le is zárul a Nagyidai család kuruckori története, de szerepel az irodalomban egy adat, ami sok fejtörést okozott számomra: Mikes Kelemen 1719. január 24-i keltezésű fiktív levelében az emigrációban jelen lévő asszonyokról és hajadonokról ír „édes nénjének”, és ebben a következőket mondja: „az obesternén kezdem el, ez egy szép asszony volt. főképpen, a midőn leg először láttam gyermek koromban, akor görgényi Commendáns volt az Ura”.²¹ A kritikai kiadást sajtó alá rendező Hopp Lajos a jegyzetben ehhez hozzáfűzi, hogy az óbesterné „Ráthonyi Jánosnak, Görgény védőjének az özvegye volt ...”.²²

Logikus, és fentebbi adataimnak sem mond egyértelműen ellent. Anna asszonynak Ráthonyitól született gyermekei — mivel később nem szerepelnek — valószínűleg korán meghaltak, talán a pestisjárvány idején 1709-1710 körül. Második férje is meghalhatott, és akár ez újabb házasságából való gyermekeivel, akár őket magyarországi rokonoknál, apjuk családjánál hagyva, követhette a fejedelmet az emigrációba. Rodostóból pedig alkalmasint Bercsényi Miklós özvegyével, Kőszeghy Zsuzsannával 1726-ban Lengyelországba távozhatott, majd onnan hazatérhetett Magyarországra. Logikus feltételezés lehetne mindez, de a valóság az, hogy Mikes levelében nem Nagyidai Annáról van szó.

De lássuk csak sorjában, mit is mond Mikes Kelemen: 1. Óbesternéről, azaz ezredesnéről beszél, Ráthonyi pedig — mint láttuk — csupán századparancsnok (kompániás kapitány) volt. A téves rangmegjelölés természetesen még nem tekinthető bizonyítéknak. 2. Beszél továbbá az asszony szépségéről. Nagyidai Anna bizonyára szép volt, különben nem versengtek volna többen is a kezéért, de ez sok más asszonyra is igaz lehet. 3. Mikes gyermekkorában látta először. Amennyiben Nagyidai Annáról van szó, 1707-ben láthatta először, amikor a fejedelmi udvarba került, és már majdnem betöltötte 17. életévét. Ha minden fenntartás nélkül elfogadjuk is ezt a kort „gyermekkornak”, ez az adat még szintén nem zárja ki más személy lehetőségét. 4. Mikor először találkoztak, az ura Görgény várának parancsnoka volt. Ez lehet a kiindulópont: ha kétség merül fel Nagyidai Anna emigrációs jelenlétét illetően, keresni kell egy másik asszonyt, akire ráillenek a fenti pontok, a férje valamikor 1695–1707 között²³ görgényi parancsnok volt (lehetőleg

21 *Mikes Kelemen: Törökországi Levelek és Misszilis levelek.* S. a. r.: Hopp Lajos. Bp., 1966. 35. p. (Mikes Kelemen összes művei. I. köt.)

22 Uo. 462. p.

23 Mikes 1690 augusztusában született (I. uo. 315. p.), így gyermekkori emlékei erre az időközre esnek.

ezredes!), és nagyobb valószínűséggel lehetett ott 1719-ben a törökországi emigránsok között.

Cserei Mihály, aki Ráthonyi János 1707–1708-as görgényi szereplését részletesen megírta, a várban volt Görgény 1704. évi kurucok általi ostroma alatt, és arról is bővegesen számol művében. Említi Görgény akkori magyar (labanc) kapitányát, Bánffy Lászlót, de megemlíti a császári várórség parancsnokát, egy hadnagyot is. Róla az alábbiakat írja a vár kurucok előtti kapitulációja kapcsán: „ha a commendáns igaz szolgája lett volna a császárnak, Görgényt mindvégig megtarthatta vala, de *a felesége magyarországi leány lévén, Bercsényi udvarából való fráj* [kiemelés tőlem — M. K.], szüntelen izgatta az urát, legyen kuruccá. Teleki is alattomban ezer aranyat s colonellusságot ígírvén neki, holott a császár szolgálatában csak lejtmán volt, úgy adá fel a várat a magyarok [ti. a bent lévő császárhű magyarok — M. K.] akaratja ellen”.²⁴

Az említett Teleki Mihálytól, a várat ostromló kuruc ezredestől a nevét is megtudhatjuk ennek a császári hadnagynak: Hancz Jakab, ahogyan a magyarok nevezték, helyesen azonban Hans Jacob Diettrich.²⁵ 1704 májusában még keményen ellenállt az ostromlóknak, 1704. augusztus 30-án azonban vitézeivel együtt kuruccá lett.²⁶ Alezredesi, majd ezredesi rangot kapott. Rákóczi 1710. március 31-i Vay Ádám udvari főmarsallhoz írt levelében utal rá, hogy Diettrich ezredes hűségéhez kétség férhet, mivel „az felesége is még tavaly Szepes-Várallyán [tehát császári hadműveletektől sújtott területen — M. K.] maradt”.²⁷ A fejedelem ezen adata vagy téves információn alapult, vagy utóbb az asszony csatlakozott a kurucok oldalán mindvégig kitartó férjéhez, 1712-ben ugyanis Lengyelországban találjuk. Bercsényi Miklós Brezánból 1712. február 6-án Rákóczihoz írt levelének utóiratában felsorolja a körülötte lévő személyeket: „Hancz Jakab az oberster van még feleségestül, egy szolgálával, egy szolgálóval”.²⁸

24 *Cserei M.*: i. m. 349–350. p.

25 Magyar Tudományos Akadémia Kézirattára. Ms. 10.210. Ifj. Teleki Mihály naplója. (másolat) 65. p.

26 Uo. 98. p.

27 L. Rákóczi idézett leveleskönyveit: III. köt. (1710–1712.) Bp., 1874. 223–224. p. (Archivum Rákócziánium I. oszt. III. köt.)

28 Székesi gróf Bercsényi Miklós főhadvezér és fejedelmi helytartó levelei Rákóczi fejedelemhez. 1704–1712. Közli Thaly Kálmán. IV. köt. (pótköt., 1711–1712.) Bp., 1879. 96. p. (Archivum Rákócziánium I. oszt. VII. köt.) Uo. 105–106. p.: Bercsényi február 21-i levelében a fejedelem kegyelmébe ajánlja „Hantz Jakabot”.

Diettrich ezredes utóbb részt vett az 1716–1717-es török hadműveletekben, sőt ki is tüntette magát. A pozseraváci béke után a török hatóságok katonáival együtt Bukarestben telepítették le, ellátmányát pedig az oláh adópénztárból fizették ki. 1719 júliusában a kurucok portai ügyvivője, Horváth Ferenc kérvényezte az ellátás további folyósítását, az új vajda, Nikolajki ugyanis már négy hónapja nem volt hajlandó az ezredesnek fizetni.²⁹

Mikes 1719. januári leveléhez visszakanyarodva, a fentiek alapján — különösen Cserei adata nyomán — teljes bizonyossággal állíthatjuk, hogy a Bercsényiné környezetében említett óbesterné nem Ráthonyi János özvegye, hanem Hans Jacob Diettrich felesége volt.

A rodostói anyakönyvekben gyakran szerepel egy *Ditrich* Boldizsár nevű emigráns, akiről először kézenfekvőnek tűnt, hogy a mi *Diettrich*ünk fia lehetett, és így még egy érv lenne édesanyja jelenlétéhez, róla azonban Thaly Kálmán megfelelően igazolta, hogy a Liptó vármegyei benedekfalvi *Detrich* családból származott, és Rákóczi Nemesi Testorségének tagja volt.³⁰ Karácson Imre ennek ellenére úgy véli, hogy kapcsolatba hozható Hansz Jakabbal.³¹ Véleményem szerint azonban ebben inkább Thalynak van igaza.

A közlemény egészéhez képest kissé hosszúra nyúlt kitérő jó példa lehet arra, hogy a forrásbázis bővülése-bővítése nélküli, a már korábban ismert utalásszerű adatok összevetésén alapuló kutatás is új eredményeket hozhat felszínre. Jelen esetben ez az eredmény nem túl nagy jelentőségű, de több ponton is érdekes lehet számunkra: akár a Nagyidai család genealógiájához, akár a Rákóczi-emigráció történetéhez, vagy éppen Mikes Kelemen levelein keresztül az irodalomtörténethez kapcsolódóan.

29 A Rákóczi-emigráció török okmányai. 1717–1803. A konstantinápolyi levéltárakból összegyűjtötte és fordította: Karácson Imre. Bp., 1911. 68–69. p.

30 *Thaly Kálmán: Rákóczi-emlékek Törökországban és II. Rákóczi Ferencz fejedelem hamvainak föltalálása.* 2. bőv. kiad. Bp., 1893. 99–101. p. Thaly ebben a művében tévedésből összevonta Kajdacsiné és az óbesterné személyét (uo. 97. p.), de arra emlékezett, hogy Mikes Bercsényinének két udvarhölgyét említette többször is. A rodostói anyakönyvekben előkelő helyen szereplő „Spax” Erzsébetről véli úgy Thaly, hogy Bercsényiné másik udvarhölgye volt, akinek nevét talán Paksyból ferdítették el. Nem kizárt, hogy tényleg ő volt az óbesterné, de a végleges válaszhoz további kutatások szükségesek.

31 Vö.: 29. jz. hivatkozott helye.

FÜGGELÉK

Kiegészítésképpen két forrás és két genealógiai tábla kerül közlésre. Az első forrás a Nagyidai család levéltárának az Országos Levéltárba kerülését világítja meg, és kitűnik belőle, hogy Komáromy András sugallta az iratok „örökös letéteménybe” adását. Komáromy ezzel nagy szolgálatot tett történetírásunknak, hiszen húsz évvel később már aligha kerülhettek volna e becses források Budapestre. A második forrás Nagyidai Ferenc 1705. évi levele édesapjához. Mivel fentebb erre részletesen kitértem, csak a legszükségesebb tárgyi jegyzeteket alkalmaztam. Mindkét iratot szöveghűen közlöm, tehát a mai helyesíráshoz közelítve. Ez az első esetben jórészt csak egy-két ékezet kitételét jelenti, a második esetben pedig a mainak megfelelő ékezeteket, központosítást és nagybetűket használtam. Ügyeltem rá, hogy a korabeli nyelvezet sajátosságait hűen visszaadjam. Emellett Nagyidai beszédhibája is valószínűsíthető: „sz” helyett legtöbbször „s” áll, és saját neve kétszer is „Ferencs” formában szerepel.

A Nagyidai család leszármazását két genealógiai tábla szemlélteti. Az egyik a Rákóczi-szabadságharc alatt tevékenykedő négy testvért, szüleiket és gyermekeiket — tehát három generációt —, a másik pedig a leányágon Nagyidai Anna utódait tünteti fel.

I.

**Nagyidai Zsigmond és Ferenc levele Pauler Gyula országos főlevéltárnokhoz
Verbőc, 1898. június 12.**

(*MOL irattára Y1 I.221/1898. Nagyidai család örök letéte.*)

Méltóságos Országos főlevéltárnok úr!

Családi leveles ládánkat, melyben 1374-től 1526-ig 50–60 darab eredeti okmány is [kiemelés az eredetiben utólag — M. K.] találtak, örök letéteményképpen a budapesti Országos Levéltárban óhajtjuk elhelyezni. Tisztelettel kérjük tehát Méltóságodat, hogy azt elfogadván, az átvételre f. évi június hó közepe táján Dr. Komáromy András urat kiküldeni méltóztassék.

Kiváló tisztelettel:

Verbőcz, 898. jún. 12.

Nagy Iday Zsigmond
Nagy Idaÿ Ferenc s. k.

[Címzés a borítékon:]

Méltóságos Dr. Pauler Gyula miniszteri tanácsos, Orsz. főlevéltárnok úrnak
Budán.

Vár. Belügyministerium

II.

Nagyidai Ferenc levele édesapjához, Nagyidai Istvánhoz

Érsekújvári tábor, 1705. július 19.

(*MOL P 511 Nagyidai család levéltára. 2. cs. évrénd. ir.*)

Fiúi engedelmisséggel való szolgálatamat ajánlom kigyelmednek, édes Apám Uram. Én, Istennek hála, jó egészségben vagyok, melyhez hasonlót kigyelmednek is kívánok.

Édes Apám Uram, kérem kigyelmedet alázatosan, ne neheztelye kigyelmed az én kevés dolgomhoz is hozzá lattatni az én szolgálóimmal, mivel semmi képpen el nem kéredhettem, vátig mesterkedtem. De ast adták okul, hogy lehetetlen el men-nem ország gyűléséig, ország gyűlése pedig prima septembrisre determinálódat.³² Mi is egész táborostul ide Érsek Újvárhoz jöttünk³³, inen Isten tudgya mere fogunk.

Mivel az német az Csalóközben vagyon, mi csak, ha Isten engedi, megh harcsalunk velek, most is gyakran által úsztatnak az mieink, strázájokat levágják, s soksor elevenen is el hozzák.³⁴ Édes Apám Uram, kérem kigyelmedet, azakat az szegény gyermekeket jártattassa kigyelmed az Iskolában, mivel it való szolgálatamat ő miattak szolgálom nehezebben. Az húgom Assony iránt írhatom kigyelmeteknek, hogy mi it öcsém Urammal ő kigyelmével megh egyeztünk, hogy csak Rátonyi János Uramnak adgyuk, nem másnak, mivel ő kigyelme csak egyedül vagyon, anya is igen emberséges jó assony vagyon. Ha ot jól nem tartják, sehol őtet, az édes húgomat jobban nem tartják. Hallom ugyan, hogy Újhelyi Ferencs Urammondta, hogy magáénak teszi, de az közzé az had közzé nem örömet adnám, hogy látnám kínos életét. Példa Szécsényi Mihályné: miket nem költ³⁵ az a négy egy testvér öreg assony reája! Tudom, a miénkel is ast cselekednék. Ha az mi Atyafiságunk kel az édes húgom assonymak, most lássa megh, mert bizony nem játék, miket mi akarunk. Ezel maradok kigyelmed engedelm[s]³⁶ Fia.

Nagy Idai Ferencs m. p.

Datum ex castris circa Ersek Uyvar positis Anno 1705 die 19 julii³⁷.

[külső címzés:] Nemzetes Vitézlő Nagy Idai István Uramnak, nekem kedves Apám Uramnak ő kigyelmének adassék. Huszt.

32 Az eredetileg a Rákos mezejére 1705. szept. 1-re összehívott, utóbb azonban a Szécsény melletti Borjúpást mezőn 1705. szeptember 12–október 3. között megtartott országgyűlésről van szó.

33 A fejedelmi udvar 1705. július 19-én érkezett az Érsekújvárhoz közeli Nagysurányba, ahol két napot töltött el. L. II. Rákóczi Ferenc tartózkodási és táborhelyei. In: Kuruc vitézek folyamodványai 1703–1710. Összeáll., bev. tanulmánnyal és jegyzetekkel ellátta: Esze Tamás. Bp., 1955. 552. p.

34 Nagyidai jól szemlélteti a jellegzetes kuruc harcmodort, a vakmerő portyázásokat, melyek ekkor Louis Herbeville tábornagy, cs. főparancsnok hadserege ellen irányultak. Az események közvetlenül megelőzték az 1705. augusztus 5–6-i Vág–Dudvági kelepcének nevezett hadműveletet és az augusztus 11-i Vöröskő–Pudmerici csatavesztést.

35 Értsd: miket ki nem talál, milyen valótlanságokat nem állít.

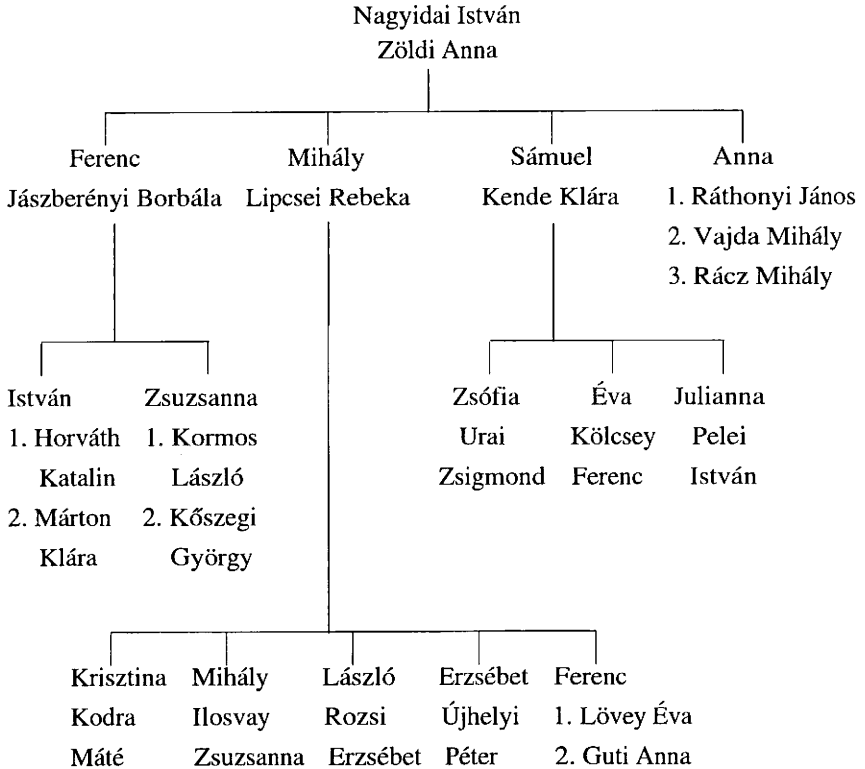
36 Az utolsó betű tollhibából lemaradt.

37 Kelt az Érsekújvár körül lévő táborban, az 1705. év július 19. napján.

III.

A Nagyidai család leszármazása

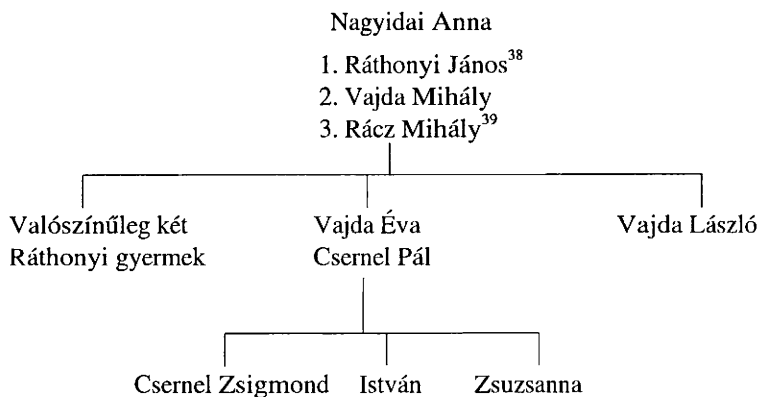
(MOL P 511 Nagyidai család levéltára. 3. cs. 2. tétel:
genealógiai táblák és jegyzetek. fol. 1–2.)

IV.

Nagyidai Anna utódai

(MOL P 511 Nagyidai család levéltára. 3. cs. 2. tétel:
genealógiai táblák és jegyzetek fol. 29.)

38 Ráthonyi és a tőle született gyermekek sem az előző táblán, sem ezen nem szerepelnek az eredetiben.

39 Nagyidai Anna 3. férje csak ezen a múlt században készített táblán szerepel, eredeti forrásadatot nem találtam személyére.

A FONS ALAPÍTVÁNY

A napról-napra nehezedő kiadási feltételek (papír- és nyomdaköltség növekedése) és a fokozatosan dráguló postai szolgáltatások arra ösztönözték a *Fons* köré csoportosuló egyetemistákat és friss diplomás történészeket, hogy anyagi lehetőségeikhez mérten támogassák a folyóiratot. Létrehozták a FONS Alapítványt, melynek célja a *Fons* kiadási költségeinek biztos alapokra helyezése, hosszú távon pedig a lappal azonos célokat valló *Fons Könyvek* megjelentetéséhez szükséges pénzeszög biztosítása. Az Alapítvány 90 000 forint kezdőtőkével jött létre, az ügyeket intéző Kuratórium elnökévé Pálffy Gézát, titkárává Petrik Ivánt választották az alapítók. Az Alapítvány nyitott, azt minden természetes és jogi személy támogathatja.

A *Fons* eddig megjelent füzeteit több alapítvány és egyesület (különösen a Nemzeti Kulturális Alap Levéltári Szakkolégiuma, illetve a Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány, az ELTE BTK Hallgatói Önkormányzatának Közművelődési Kuratóriuma és a Magyar Levéltáros Egyesület) nagylelkű támogatásának köszönhetően ingyenesen juttattuk el a címzettekhez. Az Alapítványnak és a Szerkesztőségnek továbbra is célja, hogy amíg lehetőség van rá, ezt a gyakorlatot fenntartsa.

Ahhoz azonban, hogy a *Fons* hosszú távon meggyökerezhessen a történettudományi szakfolyóiratok sorában, és hogy ne a pénzforrások hiánya vezessen esetleges szüneteltetéséhez vagy megszűnéséhez, az eddigi — sokszor bizonytalan esélyű — pályázati támogatás-igénylések mellett szívesen veszünk mindenfajta más segítséget.

A Fons Alapítvány (számlaszám: 11705008–20440776) és azon belül a Fons Szerkesztőség (számlaszám: 11705008–20440800) várja mindazon intézmények és magánszemélyek anyagi támogatását, akik a kiadványt megismerve célküzéseit hasznosnak, tartalmát színvonalasnak tartják, és a folyóirat további megjelentését hozzájárulásukkal segíteni tudják.

HIBAIGAZÍTÁS

A FONS III. (1996) 1. sz. 41. oldalán sajnálatos elírás történt. Ráckeve városá nyilvánításának helyes dátuma: 1989. március 1. Kérjük az Olvasók szíves elnézését.